

Alkuperäiskansojen luontosuhteen merkityksestä

RIITTA WAHLSTRÖM
psykologi, kasvatustieteiden lisensiaatti
riitta.wahlstrom@gmail.com
www.elisanet.fi/taiga

Minulla on ollut ilo tavata ja haastatella useita eri alkuperäiskansojen jäseniä eri puolilta maailmaa, Brasiliasta, Perusta, Pohjois-Amerikasta ja Australiasta. Olen kokenut Perussa parantajaintiaaninaisen yrttivistä ja uinut intiaanien pyhässä vesiputouksessa Brasiliassa, tulkannut viikkojen ajan intiaaniheimovanhin Rainbow Eagle ja osallistunut seremonioihin, rakentanut hikimajaa ja kuunnellut lukuisia intiaaniheimovanhimpien opetuksia. Ainutlaatua oli kuunnella aboriginaaliystävänä kanssa hyönteisten kulkua puun kaarnan alla Australiassa. Ja surullista oli kuulla Uudessa Seelannissa maorivanhimman naisen näkemyksiä maailman ekologisesta tulevaisuudesta.

Luonto on oppimisen äiti

Luontoa tarkkaillaan intensiivisesti. Sieltä opitaan elämän kierto, yhteistyö, kaikkien olentojen riippuvuus toisistaan. Siellä opitaan tuntemaan elämän eri voimat, energiat. Siellä tehdään pyhät seremoniat, pidetään kokoukset. Luonnon tiedetään antavan elämän, ravinnon, ilon, voiman ja yhteyden pyhään, johonkin arkitietoisuuden ulkopuoliseen. Luonnon olivat eläimet ja kasvit, erityisesti puut, ovat osa sukulaisuutta, perhettä. Pelottavilta eläimiltä opittiin suojautumaan, ei vihan vaan viisaan toiminnan ja usein erityisen kunnioittamisen kautta. Lapset oppivat aikuisten seurassa luontoyhteyden moninaisuuden ja elämässä olevat selviytymisen ja henkisen kasvamisen keinot.

Kaikkilla olennoilla on tietoisuutensa. Se on vain erilainen kuin ihmisellä. Jokainen eläin ja kasvi on ihmisen sukulainen. Aboriginaali heimovanhin Uncle Max kysyi minulta Suomessa: "Miksi te puhutte männystä ja koivuista?" Heille puut ovat kuin sisaria ja veljiä. He antavat lähimmille puille mieluummin ihmisten nimiä kuvaamaan tätä henkilökohtaista suhdetta.

Kaikki on lahjaa

Me saamme maalta, vedeltä ja auringolta ravintomme, vaattemme, lämpöenergiamme - kaiken. Kaikki on lahjaa. Lahjan

vastaanottamiseen liittyy velvollisuuksia. Velvollisuus kunnioittamiseen, pyytämiseen ja kiittämiseen - velvollisuus vastavuoroisuuteen. Jos otat, niin anna. Anna edes kiitos. Muistan, kuinka Suomessa vieraillessaan aboriginaaliystävänä Glenn ja Uncle Max, heimovanhin, osoittivat kiitosta ja vastavuoroisuutta mustikanvarvulle, kun otin mustikanlehtiä erästä varvikosta. Heimovanhin Uncel Max sanoi muusikko Glenille: "Soita didgeridoolla mustikanvarvulle, jotta se eheytyy lehtien ottamisesta." Voimme aina yrittää eheyttää sen, jonka olemme rikkoneet."

Luontoyhteyden henkinen ulottuvuus

Jokaisella olennoilla on oma henkinen olempuolensa. Se on erilainen kuin ihmisillä, mutta ei vähempiarvoinen. Jokainen kasvi, jokainen puu on henkinen. Kiviläkin on henki, vedestä puhumattakaan. Voimme olla henkisesti yhteydessä kaikkien luonnon - ilmansuuntiin, tuuleen, maahan, veteen, kasveihin, eläimiin. Muinaissuomalaisilla oli tietäjiä, jotka osasivat puhua tuulelle. Kansanrunousarkistosta löytyy tieto, joka kertoo, että viikinkiläivään otettiin mukaan suomalainen, joka osasi tynnyttää tuulen. Alkuperäiskansoilla on ollut ja on edelleen suuri määrä seremonioita, joilla tätä henkistä suhdetta kuvataan ja joiden kautta henkisen kanssa kommunikoidaan - aamuseremonia auringolle, illalla auringonlaskulle kiittäen päivästä. Tunnetuin lienee neljän tuulen seremonia: tuulen avaus ja sulkeminen. Seremoniat, joilla pyydetään sadetta. Seremoniat, joilla pyydetään, ettei myrsky vaurioita koteja. Brasiliassa helmikuussa juhliataan vieläkin vedenjumalatar Yamajaa. Intiassa basilika on edelleen pyhä kasvi. Sille lauletaan mantroja ja tehdään rituaaleja, koska se on perheen lääke. Sen lehtien nauttiminen ehkäisee tulehduksia ja malariaa monen muun vaikutuksen lisäksi.

Elämän kiertokulku

Haastattelemani intiaanit eri puolilta maailmaa kertovat yhteneväisesti sen, miten Maya-heimon elämän mysteerin arvokas. Elämä ihmisenä on erityisen merkittävä kokemus ja ihmiselämää tulee kunnioittaa. He uskovat, että me synnymme aina uudelleen. On olemassa ikuinen kiertokulku, jossa henki - tietoisuus - jatkaa oppimistaan tässä maailmassa. Henki on osa suuren luojan suunnitelmaa. "Koska olemme luojan heijastumia, pyy-

dämme luojan henkeä ohjaamaan tietämme", toteaa Tashka, joka on brasilialaisen Amazonissa asuvan pienen heimon johtaja. Tashka kertoo, miten kaikkialla on henki, eri ja sama kuin ihmisessä. Olemme samaa suurta luonnon kokonaisuutta.

Katselemme nuoria, istutettuja puita. Hän toteaa, että niiden henki on erilainen kuin vanhojen puiden. "Vanhoissa puissa asuvat esi-isät, ne ovat mahtipuita, suuria mestareita, joita tulee kuunnella, kunnioittaa. Vanhojen puiden kaataminen on suurta tietämättömyyttä todellisesta maailmasta. Maaäiti, maaemomme, ilmentää voimaansa erityisesti vanhojen puiden kautta. Ne hoitavat ympäristöä, energioita, ravitsevat maata ja antavat kodin lukemattomille hyönteisille ja linnuille. Ne antavat varjonsa ja kauneutensa ihmisille. Vanhojen puiden kaataminen on muinaiskulttuurissa käsittämätöntä. Meidän tulee kasvaa Maaäidin suojelijoiksi, ei tuhoajiksi. Se on keskeisin ihmisen tehtävä. Jos ihminen unohtaa tämän, niin ihmislailla ei ole hyvää olla", hän toteaa.

Kasvien parannusvoima ja sen muutos

Kasveilla on jokaisella omanlaisensa henki ja parannusvoima. Heimons arvostettu tietäjä ja näkijä eli shamaani näkee usein unessa, mikä kasvi eli kasvin henki antaa parannuksen sairaalle, joka on tullut pyytämään apua. Unet ovat tiedonlähteitä. Tashka haaveilee perustavansa heimonsa kanssa uudenlaisen kasvitieteellisen puutarhan, jossa on shamaanien valitsevat kasvit ja sinne voisi tulla vierailijat oppimaan kasviparannusta ja muuta perinteistä lääkintätaitoa. Muutama vuosi sitten tapasin meksikolaisen Maya-intiaanin, yliopistossa työskentelevän tutkijan. Hän kertoi, että he ajattelevat länsimaisten tutkijoiden olevan todella outoja. Länsimaiset tutkijat urkkivat tiedot parantavista kasveista ja alkavat tehdä niistä lääkkeitä. Mutta keskeisen he unohtavat. He unohtavat pyytää ja kiittää. Kasveilta tulisi henkisesti hiljaa ajatuksissa pyytää parannusvoimat ja kiittää. Kohteen voi olla vaikka laaja yrttipelto. Oleellista on kunnioittavan asenteen olemassaolo. Hänen mukaansa kasvit eivät luovuta kuin pienen osan parannustaidostaan silloin, kun niiltä ei pyydetä ja niitä kiitetä, vaikka vain ajatuksin.

Niin metsä vastaa kuin sinne huutaa. Vastavuoroisuuden ymmärtäminen

Alkuperäiskansat uskovat, että jokaisella teolla on seurauksensa. Kun kaadamme

metsät, kun kohtelemme eläimiä rikollisen julmasti, kaikki tämä kostaantuu meille.

Andrea Carmen, Yagui-intiaani Arizonasta on naimisissa shamaanin kanssa ja työskentelee kansainvälisen intiaanien sopimushallituksen johtajana. Andrea hymyilee, kun kysyn, mitä luonto merkitsee hänelle. "Luonto on Äiti maa. Ihminen on osa suurta luontoa. Nyt olemme länsimaissa ajattelussa eksyneet ja ajattelemme, että voisimme olla erillään tai luonto on kuollut, eloton, hengetön kohde. Nyt on aika uudelle ajattelulle. Me voimme parantaa. Me olemme samaa vettä ja mineraaleja, joita on luonnon. Kun teemme pyhiä seremonioitamme, eheyttämme myös itseämme, emme vain luontoa. Ihmisellä on voima tehdä hyvää antamalla omaa kunnioitettavaa energiaansa seremonioiden, kiitollisuuden ja ihailun kautta. Luonto - puut, kukat ja kivet - nauttii tällaisesta vuorovaikutuksesta."

"Kun eri vaiheiden seuraaminen ja kuuseremoniat ovat osa luonnonyhteyttä. Kuu on erityisen merkittävä naisille. Nainen seuraa kuun vaiheita omassa kehossaan", toteaa Andrea. "Luonto on suuri opettaja, suuri henki. Tietyt kasvit kukkivat silloin, kun tietyt hyönteiset lentävät ja linnut seuraavat hyönteisiä. Kun on hyönteisiä ja lintuja, on elämää, riistaa ja kasvit saavat pölytystä. Nyt on suuri huoli siitä, että hyönteisiä on liian vähän, linnut ovat vähentyneet ja metsien hakkuiden kautta koko elinympäristö kuuhtuu."

Muoin osattiin ennustaa tarkkailemalla eläimiä. Esimerkiksi käärmeitä on pidetty temppeleissä ja niiden käytöstä on tarkkailtu. Ne reagoivat muutamaa päivää ennen maanjäristystä ja sen perusteella on ajoissa pystytty varoittamaan vaarasta. Kuivuuden saapuminenkin tiedetään seuraamalla lintuja ja hyönteisiä. "Kuivuudet ovat nykyään erilaisia kuin ennen", Andrea huokaa. "Vesi eli veden henki varoittaa, että ihmiskunta ei voi jatkaa nykyistä menoa." Ramiro Batzin, Maya-heimon edustaja, piti ekokatastrofia koskevia ennustuksia realistisina. Mayat ovat tienneet maailman ja kosmisen planeettamuutokset useiden tuhansien vuosien ajan. "Valokaisen miehen lapsellinen maailma tulee jäämään. Jo nyt olemme suuressa muutoksessa. Äiti maa on ihmisen koti, ja kun sitä on kohdeltu huonosti, eivät sen lapsetkaan voi voida hyvin. Äiti maan sisällä on kaivettu öljyä ja mineraaleja ja se on muuttanut rajusti Äiti maan tasapainoa", hän toteaa. "Hiili on intiaaneille Äiti maan maksa. Sitä on kaivettu liikaa pois ja se on eräs tekijä luonnonkatastrofeissa. Mineraalien, hiilen ja öljyn massiivinen kaivaminen Äiti maan kehosta on muuttanut jo nyt magneettikenttää ja erilaisia

värähtelyjä. Tuskin sitä huomataan, mutta se on yksi monista lämpenemiseen liittyvistä tekijöistä", toteaa Andrea minulle vakavana. Aboriginaali tietäjä, Uncle Max, totesikin, että ei olisi koskaan pitänyt ottaa äitimaan verta eli öljyä.

Kohti tasapainoista luontosuhdetta

Alkuperäiskansat tekivät ja tekevät paljon näkymätöntä työtä saattaakseen Äiti maan takaisin tasapainoon. Seremonioissa rukoillaan hyvän veden palaamisesta, hyvän sateen, hyvän lumen, sellaisen, joka ei ole myrkyttynyt ihmisten kemikaaleista, väkivaltaisista ajatuksista, jotka nekin vaikuttavat kaikkeen luonnon. Kun japanilainen tohtori Masaru Emoto näytti intiaaneille kuvia veden molekyyli-rakenteen muutoksista erilaisten sanojen ja musiikin soittamisen jälkeen, intiaanit sanoivat hänelle: "Sinä näytät kaikille sen totuuden, minkä me olemme tienneet jo vuosituhansia." Kaikki on elävää, tietoista värähtelyä. Jokainen sana värähtelee, ääni, musiikki ja kaikki nämä värähtelyt vaikuttavat veteen. Sade- ja aurinkotanssit ja pyhät seremoniat ovat tasapainottamassa luontoa ja ihmisyyhteisön selviytymistä.

Newtonilainen materialistinen maailmankuva on ohjannut ympäristökasvatuksen tutkimus- ja kehittämiskäytäntöä. Elinkaarianalyysit, luontokohteiden nimeäminen, luokittelu, hiilijalanjälki, itämerilaskuri jne. Alkuperäiskansojen tapaa ajatella ja toimia on lähempänä nykyisiä kvanttifysiikan hiukkasten käyttäytymiseen liittyviä tutkimuslöytöjä. Hiukkaset ovat yhteydessä ja jatkuvassa näkymättömässä vuorovaikutuksessa, joka vaikuttaa kaikesta. Kaikki materia on värähtelevien hiukkasten liikettä, johon äännet, sanat, seremoniat, rukoukset ja tietoisuutemme eri tasot vaikuttavat.

Miten esimerkiksi ympäristökasvatus voisi hyötyä alkuperäiskansojen ajattelutavoista? Pyyttämisen ja kiittämisen tapa

ohjaisi luonnon kunnioitukseen hyvin yksinkertaisesti. Pienet laulut, joilla kiittää luontoa, puita, vettä, siemeniä ja multaa, johtaisivat luonnon kohtaamiseen henkilökohtaisella tavalla. Henkilökohtaiset teot vaikuttavat. Jos kiität siemeniä, vettä ja multaa viikon ajan ja vertaat kiittämättömän tuottamaan kasvuun, hämmästyttökösi tulosta.

Tere Vaden kirjoittaa haastavasti (Särjetty Maa, 2014 s.190, Uptonia 2015 lainaten) "Australian aboriginaalien toisilleen kertomat tarinat nykyään näkymättömistä saarista ja muinaisesta rantaviivasta kuvaavat jopa 10 000 vuoden takaisia asioita, jotka ovat nykytutkijoiden mukaan paikansapitäviä." Tere Vaden jatkaa: "Ällistys nousee siitä, että nykytutkijoiden käytämä menetelmä ei tunne keinoa välittää tietoa yli useiden vuosituhansien, ei ainoakaan siten, ettei syntyisi tulkintakiistoja."

Olisiko tutkittava nykyisen luontosuhteen ongelmaohjat, kasvatuksemme mustat aukot ja luoda toisenlainen tapa ohjata ihmisiä luonnon tasapainon saavuttamiseen? Olisiko rohkeasti kyseenalaistettava se kehitys, joka globaalitaloudellisessa kilpajuoksussa talloo alleen lukemattomat lajit ja alkuperäiskansat?

Olisiko palautettava takaisin pyhien puiden - Suomessa haltiapuiden - kunnioituksen perinne? Olisiko luotava luontoyhteyteen liittyvät seremoniat? Olisiko lasten annettava tehdä havaintoja rauhasa, ilman tiedollisia luokittelua ja nimeämiseen liittyviä aspekteja?

Olen omissa koulutuksissani ohjannut monenlaisia ryhmiä alkuperäiseen, kiittämiseen ja luontoyhteyden henkilökohtaiseen kokemiseen. Vaikutuksia on ilmennyt monella tavalla, kuten kestävän kehityksen tekoina ja rakastavan suhteen kehittymisenä luontoon. Aiheesta ja sen sovelluksista käytäntöön voit lukea lisää kirjasta "Vihreä Hoiva ja Kasvatus", Riitta Wahlström ja Mervi Juusola.

Enkelten Koti Home of Angels

Tietoisuuden Koulu

Kaikki on värähtelyä. Kaikki on tietoisuutta. Kiinnostavako Sinua elämän mysteerit, omien voimavarojesi ja lahjosi löytäminen, tunnetaitojesi kehittäminen ja parantavat energiat?

Enkelten Koti koulu tarjoaa mahdollisuuden ryhmän voiman avustamana kokonaisvaltaiseen kasvuun ihmisenä kehon, mielen ja sielun tasolla sekä valmiuden toimia energiahoitajana.

ALOITA ELÄMÄSI KOULUTUS!
Uusi vuosikurssi alkaa syksyllä.
Lue lisää ja ilmoittaudu
www.enkeltenkoti.com
posti@enkeltenkoti.com, puh. 040 738 7648

Marketta Rantti
koulutuksesta
vastaava opettaja